

J. RACINE

FAIDRA

TRAGEDIE 17

PŘELOŽIL

JINDŘICH HOŘEJŠÍ

KNIHOVNU „DOBRÁ ČETBA“

rediguje J. Kopta, vydává nakladatelství „Poker“
Praha II., Revoluční 6 a tiskne knihtiskárna „Poker“

V PRAZE

1926

SUK Olomouc

2650239338

1192

44.636/5

STÁTNÍ
VĚDECKÁ KNIHOVNA
V OLOMOUCI

21048

111 X 74

OSOBY

THESEUS, syn Aigeův, král athénský
FAIDRA, manželka Theseova, dcera Minoa a
Pasifaë
HIPPOLYTOS, syn Thesea a Antiopy, krá-
lovny Amazonek
ARICIE, z královského rodu Pallanteovců
MINONA, chůva a důvěrnice Faidřina
THERAMENOS, vychovatel Hippolytův
ISMENA, důvěrnice Ariciina
PANOPA, žena z družiny Faidřiny
STRAŽCI

Děj v Troizéně, městě peloponesském.

Repertoární hra Národního divadla v Praze.

DĚJSTVÍ PRVNÍ

VÝSTUP PRVNÍ

HIPPOLYTOS, THERAMENOS

HIPPOLYTOS

Jsem nyní odhodlán: jdu, milý Theramene!
Nač déle v Troizéně bych meškal utěšené,
svár pochyb smrtelných když mě tu věčně
a za svou nečinnost už rdím se do krve?
Šest dlouhých měsíců, co trvá odloučení!
Šest dlouhých měsíců, a otce nikde není!
Znám jeho osudy, kraj, který vyhledal?

THERAMENOS

A který ještě kraj bys, pane, prohledal?
Vždyť, starost synovskou bych s tebe sňal

já podél Korintu jsem zbrázdil obě moře,
já za Theseem byl i v oněch končinách,
kde mizí Acheron v podsvětních hlubinách,
já byl jsem v Elidě, mne zaved' Tainaron
až k vodám, Ikarův jež zřely pád a skon.
Za novou nadějí, do jiných končin chceš?
Kde doufáš, otcovu že stopu nalezněš?
Což, přeje-li si spíš tvůj otec a náš král,

to jeho tajemství by nikdo nepátral?
Snad, zatím co my zde se chvějem' v úzkostech,
Sní slavný bohatýr o nových záletech
a čeká v ústraní svou obět. Kdož to poví?

HIPPOLYTOS

Nech utrhačných slov, dbej úcty k Theseovi!
Ten tam je mládí blud! Dnes dlí-li mimo dům,
on jistě důstojným jen podleh' důvodům.
Kdo z nestálosti teď ho ještě obviní,
když Faidra vítězí nad každou sokyní?
Jdu pátrat po otci — za povinností svou.
Mé oči těchto míst už déle nesnesou.

THERAMENOS

Ach, od kdy, pane můj? A co tě k tomu svádí,
bys prchal z klidných míst, tak drahých tvému
mládí,
jež mívals raději, než hluk a lesk ten celý,
němž sídlo královské a Athény se skvěly?
Strach odtud pudí tě? Či bolest neznámá?

HIPPOLYTOS

a hořetěch blahých zaslých dob! Vše jinou tvářnost
má,

co bohů po vůli tu žena přítomna je,
jež otcem Minos byl a matkou Pasiphaë.

THERAMENOS

Vím, Faidra příčinou je tvého zoufání,
le pohled bolí tě a odtud vyhání.
Ty stále vzpomínáš na macešino dílo,

jak její sočení tě z domu vypudilo.
Leč věř, že nenávisť, již kdys tě obmyslila,
když neotupěla, tož jistě polevila.
A jaké ostatně ti hrozí nebezpečí?
Je na smrt nemocna, nic Faidru nevyléčí.
Mře ráda, chorobou, již tají umíněně,
ji život omrzel, je syta sama sebe,
jak tedy úklady by mohla ještě strojit?

HIPPOLYTOS

Tě neobávám se a chce-li, může brojit.
Je jiný nepřítel a před tím já se skryji.
Já prchám, přiznám se, před mladou Aricií.
Je z rodu, k našemu jenž lítou pomstou hořít.

THERAMENOS

Jaks, pane, při ní jen moh' myslit na příkoří
Což piklů úskočných se někdy účastnila
zlých Pallanteovců, ač jejich sestrou byla?
A její nevinnost bys v nenávisti měl?

HIPPOLYTOS

Ach, z nenávisti k ní bych sotva odcházel!

THERAMENOS

Smím, pane, útěk tvůj si tedy vysvětlit?
Ty Hippolytem snad jsi přestal pyšným býti,
jenž nesmiřitelně chtěl lásku popírat
a jho, jimž Theseus byl prošel tolikrát?
Snad ospravedlnit chce nyní Afrodita
v tvých očích Thesea, a pýchy tvé jsouc

ti dokázat, že přec, jak všichni smrtelníci,
u jejich oltářů ty klesneš vzdychající!
Ty, pane, miluješ!

HIPPOLYTOS

To říkáš, milý, ty,
jenž znáš mne od dětství, znáš jaké pocity
mé srdce živilo, mou pýchu pohrdavou?
Ty chceš, bych popíral, co bývalo mou slávou?
Syn Amazonky jsem a po ní, pamatuj,
mám v krvi pyšný vzdor, jenž budí podiv tvůj.
Byl rád jsem pýše své, čím více jejich vděků
jsem poznal, dospěv pak do zralejšího věku.
Tys nejvěrnější druh, viš nejlíp, kolikrát
jsem vzrušen poslouchal a znovu slyšel rád,
když líčilš Thesea, jak za své slavné činy
viš, jak jsem jášával, že sama Heraklea
on dostih' pověstí, když ruka jeho směla
vdousila obludy, pod jeho pěstí kles'
Sinis a Kerkyon, Skiron a Prokrustes,
když Periphetovy on kosti rozmetal
a v krétském bludišti když Minotaura sklál.
Ty ale také viš, když dobrodružstvím
mou mysl zaujmout chtělš méně slavnými, —
jak v lásce štěstí měl, jak prchl s Helenou,
jak Peribeu zas opustil zrazenou,
jak tolik ubohých on zklamal obětí,
že ani jejich jmen sám neměl v paměti,
to Ariadně pak, na skále zavržené,
jak Faidře teprve on přilnul jako k ženě, —

ty víš, že poslouchal jsem tehdy s lítostí
a prosil častokrát, bys mluvil v krátkosti,
že lidské paměti ty byl bych nejraději
z všech činů uchoval, jež se jen slávou skvějí.
A nyní že bych sám byl poutem lásky spiat?
Tak že by bohové se chtěli vysmívat?
Za vzdechy zbabělé já nezasloužil bych
leč pohrdání všech, tím spíš, že otcových
já zásluh omluvou, ni slávy nemám, těm
bych právem jako on směl hovět slabostem.
I kdyby srdce mé v své pýše krvácelo,
což přiřknout vítězství by Aricii smělo?
Ty myslíš, že by cit a rozum zapomněly
na věčnou překážku, jež od sebe nás dělí?
Na přísné zákony a na otcovo přání,
jímž sestře synovce dát jejím bratrům brání?
By provinilý rod snad nevzrost' ratolestí,
po Pallanteovcích by nezůstalo zvěsti,
smí Aricie žít jsouc otci odevzdána
na milost nemilost a zemře neprovdána.
Práv jejich zastat se i proti svému otci?
Což moh' by vzpurný syn hněv zapřisáhlý
z mocí?

A láskou bláhovou mé srdce oklamané...

THERAMENOS

Ach, tvá-li hodina to udeřila, pane,
věz, nebe po tvém »proč« že nikdy nezeptá
Jen nový půvab dal tvůj otec její kráse,
když nepřítelkyni on zlobou obestřel.
Tak, chtěje, bys byl slep, ti oči otevřel.

Nač tolik lekal by tě čistý lásky cit?
Ty jeho blaženství bys nechtěl okusit?
Ty nechceš uvěřit ve štěstí nezáludné?
Ci Herakleovy se bojiš cesty bludné?
Kde srdce, pověz mi, jež ujde Afrodité?
Ji nebýt, zda by kdy mé oči spatřily tě,
zda Antiopa kdy tvou matkou by se stala
svou lásku zapřevši, již k Theseovi vzplála?
Než, k čemu za slovy se skrývat lesklými?
Vše kvapem mění se, to, pane, příznej mi!
Iž dávno do rukou jsi nevzal otěží,
dřív pyšný vozataj, bys objel pobřeží,
a koně nezkrtné jsi odvyk' třemeni,
jak Poseidonova bys neznal umění!
Iž křik náš za lovu se lesem nerozléhá...
Ji lesk žáru tajného ti z těžkých víček šlehá.
Tu není pochyby: jsi zamilován, planeš.
To bolu příčina, ač sám se o ni klameš.
Snad v Aricii přec ty zalíbení máš?

HIPPOLYTOS

U pátrat po otci. Mne, Theramene, znáš!

THERAMENOS

A nerozloučíš se, než ještě odejdeš,
můj pane, s královnou?

HIPPOLYTOS

Ach, ano, nyní spěš
oznam návštěvu, ať není vyrušena.
Tu vidím Oionou. Co trápí ji, že sténá?

VÝSTUP DRUHÝ

HIPPOLYTOS, OINONA, THERAMENO

OINONA

Ach, který zármutek se mému vyrovná?
Hodině smrti své je blízka královna,
můj pane, marně bdím já u ní dnem i nocí,
mře tajnou chorobou mi v loktech bez pomoci
je myslí zmatené, žal hlodá v její hrudi
a věčně zmučenou ji z lože vstávat pudí.
Chce stále na světlo, však její pohled bolí,
že z cesty odstranit pak musím kohokoli.
Tu právě přichází.

HIPPOLYTOS

My půjdem' s těchto míst

Nač svými pohledy v ní budit nenávisť!

VÝSTUP TŘETÍ

FAIDRA, OINONA

FAIDRA

Dál nechod', Oinono. Má síla ubohá
mne opět opouští. Jsem jako mátoha,
zrak září oslněn mám znovu spatřenou,
má chabá kolena se chvějí pode mnou.
Ach, běda.

(U s e d á.)

OINONA

Bohové, kéž smíří vás náš pláč!

FAIDRA

Ty trěty, závoje, ach, k čemu to vše? Nač,
oí ruka troufalá si pospíšila asi
mne takhle vyšňořit, tak těžce splést mi vlasy?
Vše skličuje mne tu a týrá, pikle tají.

OINONA

Jak všechna přání nám po větru uplývají!
Ty sama prve přec, přes záměr zbloudilý,
jsi nabádala nás, bychom tě zdobily,
a na vzduch, dřívější své síly pamětlivá,
jsi vyjít toužila a světla bylas chtivá.
A nyní, paní má, když vším tím oplýváš,
ty znovu skrýt se chceš, dne září pohrdáš!

FAIDRA

Můj jasný praotče, jenž smutný vydals rod,
ty, jehož milosti má matka byla plod,
a který rdiš se snad nad skleslým zmatkem
mým,
ó Bože-Slunce, věz, že naposled tě zřím!

OINONA

Jak? Krutý záměr tvůj ti dosud hlavou víří?
A nikdy s životem tě nic už neusmíří?
Ty nechceš upustit od příprav na smrt svou?

FAIDRA

Proč raděj' netěším se v lese pohodou

a nesmím dívat se, jak v prachu zvířeném
kams v dálku ujíždí vůz v trysku šíleném?

Co, paní?

OINONA

FAIDRA

Šílím už! Kde jsem? Co mluvím? Kam
mé srdce, zbloudilos, má mysl, jaký klam
tě doved' obloudit! To bohů vůle byla,
má Oinono. Hled', tvář mi studem zruměnila,
já příliš jeví ti svůj žal, jenž je mou hanou
a proti vůli mě mi z očí slzy kanou.

OINONA

Rdít studem chceš-li se, za mlčení své můžeš
se, paní, rdít, jímž bol svůj jenom rozjitríte.
Ty péči odmítáš, nic nedbáš našich rad.
Tak nelítostně chceš dny svoje skoncovat?
Vždyť jako zběsilá si kaziš sama svět!
Jsi kouzel obětí? Krev otrávil ti jed?
Stín noci po třikrát po jasném nebi spěl,
co spánek silící ti více nezavřel,
a noční temnoty už také třikrát jas
dne bílý vystřídal, co, paní, nejedlas.
Kdo právo dává ti a jaký důvod máš,
o bezživotí své že stále ukládáš?
Ty bohy urážíš, z jichž vůle žít ti dáno,
slib rušíš, srdce tvé jímž k choti připoutáno
své děti zrazuješ, je vrháš do neštěstí
a potupného jha, jež dvojnásob se vymstí.
Týž den, jenž odejme je lásce matčině,

žez, Cizinky že syn své plány rozvine,
on, pyšný nepřítel, on, tvého rodu škůdce,
on, pýchou posedlý po matce Amazonce,
víš, Hippolytos přec ...

FAIDRA

Ó, bohové!

OINONA

Ó, sláva!

FAIDRA

Co jméno, nešťastná, mi klidu nepřidává!

OINONA

Ach, nevíš, paní má, jak dříve všecka mdlá,
ti jméně osudném tys rázem oživla!
Díj, volá povinnost a láska tebe zve.
Díj, nestrp, Skýtky syn by tupil děti tvé,
rad krve nejčistší by rod se vyvyšoval,
jež řečí bohové a řecký kraj nám vydal.
Díj, každé váhání tě zabijí té chvíle,
Díj, všecko vynalož, dej vzpruhu zvadlé síle,
čas dokud ještě je a dokud není ztráven
duš tvého života se spalující plamen.

FAIDRA

Dost život plný vin jsem prodlužovala!

OINONA

Co? Jakých výčitek tě bázeň pojala?

Za zločin na sebe jsi tresty uvalila?

Krev, paní, nevinnou jsi přece neprolila?

FAIDRA

Tou nepotřísněny mé ruce jistě jsou!
Kěž stejnou srdce mé by plálo čistotou!

OINONA

Jak strašný úmysl ti zdrásal asi duši,
když srdce ještě teď tak úzkostně ti buší!

FAIDRA

Dost pověděla jsem, teď, prosím, šetři mne!
Spíš umru, vyznání než zviš ty osudně!

OINONA

Tož mlč si, zemři si, když nechceš jinak! Či
však ruka místo mé ti oči zatlačí?
Máš žití nakrátce, však pokdy zbude ti,
že uztříš před sebou mne sejít v podsvětí.
Tam tisíc vede cest, jsou volny komukoli.
A žal můj bezpečně tu nejkratší si zvolí.
Tak, jak mne trestat chceš, se trestá jenom
zrada.

A já přec od dětství tě hýčkala, já ráda
jsem domov pro tebe i děti opustila.
A tohle, paní má, jsem si teď vysloužila!

FAIDRA

Co doufáš vyloudit svým zlobným žadoněním?
Ty hrůzou ustrneš, věř, až ti pravdu zjevím!

OINONA

Co, paní, mohla bys mi hroznějšího říci,
co děs by zvýšilo, že zřím tě zmírající?

FAIDRA

Až o mém zločinu a osudu ty zviš,
přec umru, větší jen mne vinou obtížíš.

OINONA

Ó, paní, pro slzy, jež hořce prolévám,
při mdlých tvých kolenou, jež vroucně objímám,
mé úzkosti mne zbav, mé prosbě sluchu přej.

FAIDRA

Ty tomu chceš. Tož vstaň!

OINONA

Mluv, prosím, neváhej!

FAIDRA

Kde začít? Nemohu. Já nejsem schopna slova.

OINONA

Ach, bázní zbytečnou mne nepokořuj znova.

FAIDRA

Ó, zlobo osudná! Tvá, Afrodito, msta!
Ó, matko neblahá, tvá láska nečistá!

OINONA

Bychom toho jen my stále vzpomínaly?
echť temno na věky už vzpomínku tu halí.

FAIDRA

Ty, Ariadno má, též láskou poraněna,
jsi, sestro, hynula na skále opuštěna.

Faidra, brad. Jindřich Konejš - 1926

OINONA

Má paní, jaký žal tě popouzí a běs,
že na celý svůj rod jsi zanevřela dnes?

FAIDRA

Mnou rodu kletého se zkáza dovrší,
já zhynu poslední a nejubožejší!

OINONA

Že Afrodita by? ...

FAIDRA

Mne láska sužuje.

OINONA

Má paní, ke komu?

FAIDRA

Mnou hrůza lomcuje...
To jméno osudné! Tvůj rozum nepochopil
Mou láskou je...

OINONA

Nuž, kdo?

FAIDRA

Syn Skytky Antiochův
jež pronásledovat mi bylo usouzeno.

OINONA

To Hippolytos je!

FAIDRA

Tys vyřkla jeho jméno!

OINONA

Ó, nebesa! Má krev mi všechna v žilách stydne!
Ó, zločiny! Ó, msto! Ó, plémě zlobou bídné!
Ó, plavbo neblahá! Ó, kraji zlověstný!
Že přistaly jsme kdy na břeh tvůj nešťastný!

FAIDRA

Já dávno trpím už. Po sňatku s Theseem
můj život líbezným se zdál mi údělem,
jak mírem, štěstím jen by oblažit mne chtěl.
A zatím v Athenách už číhal nepřítel.
Den jsem jej spatřila, tvář ruměncem mi polil,
já zbledla, duši mou zlý zmatek znepokojil,
zrak se mi zakalil a ústa oněměla,
mráz, oheň pronikal mi do celého těla.
Já poznala, mou krev že proto spálil žár,
já za můj rod i mne stih' Afroditem zmar.
Chrám vystavěla jsem, nejkrasší ozdoby
jsem denně snášela a denně v útroby
jsem zřela obětem, na věštbách chtějíc klid.
Než marně — nemohla jsem zlobu odvrátit.
Na ránu lásky své já nenašla jsem léku.
Bohyni vzývající, já prahla po člověku,
Antiochův stupních oltářů a vonným dýmem spita,
já věčně viděla jen boha Hippolyta,
jen jemu v myšlenkách se cele oddávala,
ať jméno přesladvé jsem vyslovit se bála.
Jak stranila jsem se! Tu, k dovršení zlého,

jsem vídala ho pak i v rysech otce jeho.
I vzhopila jsem se a sebe trestajíc,
já popouzela naň den ze dne víc a víc.
Bych jeho zbyla se, jenž byl mou sladkou

modlou,
já kruté macechy zášť předstírala podlou,

na jeho vyhnanství jsem lpěla ze všech sil,
až věčný nářek můj ho otci odloudil.

Jak jsem si oddychla, když z domu odešel!
Den za dnem ubíhal a vinu odnášel,

můj manžel byl mi vším; žal kryjíc v tajnosti
já dětem ožila a jeho radosti.

Zlou sudbou naděje však v niveč obráceny
Sám choť, jak na povel, mne zaved' do

Troizeny

Stál nepřítel tu zas, ježž lstí jsem zapudila
a stará rána má se znovu rozjitřila.

Ted' nezapírám už jen smyslů poblouzení:
To Afroditin běs mou celou bytost plení!

Můj zločin strašlivý mne hrůzou naplnil,
já klnu životu, z mé lásky děs mi zbyl.

Svou smrti chtěla jsem svou pověst uchránit
a černou lásku svou před světem utajit.

Já želela tvých slz, tys trpěla tak mnoho.
Já vyznála se ti a nelituji toho.

Jen, vidíš-li, má smrt že kvapí bliž a bliž,
ty, milá, výčitkou mi nikdy neublíž

a zanech marných snah, chťic v plamen
rozdmýchá

pár jisker života, z nichž vane už jen chlad

VÝSTUP ČTVRTÝ

FAIDRA, OINONA, PANOPA

PANOPA

Ač, paní, ráda bych, by smutná novina

skryta zůstala, jsem přece povinna

děle nesmlčet, co kde kdo v zemi ví:

není Thesea už mezi živými.

OINONA

Praviš, Panopo?

PANOPA

Že nebe nevyslyší

královnu, by choť se vrátil, král v svou říši,

z lodí, v přístavu jež právě přistaly,

smrti otcově syn zvěděl zoufalý.

FAIDRA

Ohrůza!

PANOPA

V Athenách už o vládce se prou

strany: někteří pro tvého syna jsou

druzí, na újmu všem zákonům, by zas

synu Cizinky svůj rádi dali hlas.

Prý na trůn nastolit část rozkolníků chce

Aricii nám a Pallanteovce.

Jak moji povinnost tu, paní, přijmi zprávu.

Tež Hippolytos prý se chystá na výpravu

rozdmýchá obava, zda nechce pobouřit

iskat pro odboj i vrtkavý náš lid.